Indústries de la Cultura i de l'Entreteniment

Codi: 104803
Crèdits: 6

2026/2027

Titulació	Tipus	Curs
Comunicació de les Organitzacions	OP	4

Professor/a de contacte

Nom : Alba Torrents Gonzalez

Correu electrònic : alba.torrents@uab.cat

Idiomes dels grups

Podeu consultar aquesta informació al final del document.

Prerequisits

No es requereixen coneixements previs específics per cursar aquesta assignatura. Tanmateix, es recomana que l'estudiant tingui interès per l'anàlisi crítica de la cultura contemporània, les indústries culturals i de l'entreteniment, les plataformes digitals, les polítiques culturals, les formes de representació i les transformacions socials vinculades a la producció cultural.

És convenient que l'estudiant tingui predisposició per llegir textos acadèmics, premsa generalista, articles d'opinió, informes institucionals i materials relacionats amb l'actualitat cultural, mediàtica i digital. També es valorarà la capacitat de posar en relació aquests materials amb els debats treballats a classe.

L'estudiant ha de tenir un domini suficient de la llengua anglesa que li permeti comprendre textos acadèmics i documents escrits en aquest idioma.

La llengua catalana és la llengua vehicular d'expressió oral i escrita de l'assignatura. Per aquest motiu, es demana correcció en l'ús de la llengua, especialment pel que fa a la claredat discursiva, la capacitat argumentativa, la correcció ortogràfica i gramatical, i l'adequació, coherència i cohesió dels textos i intervencions.

Objectius

Objectius generals del curs

- Analitzar críticament les indústries culturals i de l'entreteniment des d'una perspectiva materialista, feminista i ecosocial.
- Entendre la cultura no només com un àmbit de representació simbòlica, sinó també com un espai de producció de valor, subjectivitat i desig dins del capitalisme avançat.
- Estudiar les indústries culturals com a estructures materials, tecnològiques, institucionals i ideològiques.
- Situar la cultura contemporània en el context de la societat del coneixement, el capitalisme digital i la crisi ecosocial.
- Reflexionar sobre les relacions entre cultura i poder, amb especial atenció a les desigualtats socials, de gènere i territorials.
- Analitzar les condicions materials i simbòliques que travessen la producció, circulació i recepció de la cultura contemporània.

Objectius específics

- Analitzar els principals marcs teòrics i crítics per comprendre les indústries culturals i de l'entreteniment.
- Identificar les transformacions contemporànies de les indústries culturals en l'entorn digital.
- Situar les indústries culturals i de l'entreteniment com a espais de producció econòmica, tecnològica i simbòlica.
- Reconèixer els principals actors, circuits, formes de governança i desigualtats que intervenen en la producció cultural.
- Desenvolupar una mirada crítica davant els discursos neoliberals sobre creativitat, innovació, emprenedoria i autoexpressió.
- Qüestionar el paradigma de les indústries creatives i les seves formes de legitimació.
- Analitzar les condicions del treball cultural contemporani, incloent-hi la precarietat, la vocació, l'autoexplotació, les economies afectives i el reconeixement simbòlic.
- Integrar aportacions de la teoria feminista, els estudis de gènere, els estudis culturals crítics i l'ecocrítica.
- Desnaturalitzar les narratives dominants sobre cultura, progrés, creativitat i desenvolupament.
- Investigar formes d'agència cultural de base, com ara les cultures de fans, les comunitats d'usuaris, les pràctiques de reapropiació narrativa i els arxius afectius.
- Comprendre aquestes pràctiques com a espais de resistència, disputa simbòlica i producció col·lectiva de sentit.

Resultats d'aprenentatge

1. Presentar els treballs de l'assignatura en els terminis previstos i amb qualitat manifesta, cosa que implica tenir en compte la feina individual i grupal.
2. Demostrar coneixements sobre l'estructura de les indústries culturals, cosa que permet construir un pensament crític i generar idees originals sobre el context social, polític i econòmic en el qual s'insereixen les esmentades indústries.
3. Treballar de manera autònoma i, a partir del coneixement adquirit, resoldre problemes i fer els treballs sobre les indústries culturals.
4. Explicar l'estructura de les indústries culturals en el context de la societat del coneixement i del món globalitzat en el marc d'una economia general.
5. Explicar com s'ha d'organitzar una indústria cultural o de l'entreteniment des del punt de vista tecnològic, professional i econòmic.
6. Assumir que la creació, l'organització i la gestió de les empreses culturals ha de tenir en compte l'entorn geogràfic i cultural en el qual s'insereixen i ha de respectar la pluralitat ideològica, ètnica, religiosa, etc., de les persones.
7. Proposar projectes i accions que estiguin d'acord amb els principis de responsabilitat ètica i de respecte pels drets humans i els drets fonamentals, la diversitat i els valors democràtics.
8. Proposar projectes i accions que incorporin la perspectiva de gènere.
9. Comunicar fent un ús no sexista ni discriminatori del llenguatge.
10. Identificar situacions que necessiten un canvi o millora.
11. Analitzar les desigualtats per raó de sexe/gènere i els biaixos de gènere en l'àmbit de coneixement propi.

Continguts

Tema 1. Cultura, subjectivitat i poder

- Concepcions de cultura i aproximacions crítiques contemporànies.
- Indústria cultural, capitalisme avançat i producció de subjectivitat.
- Gust, distinció, dominació simbòlica i desigualtats culturals.
- Realisme capitalista, mercats globals i homogeneïtzació cultural.

Tema 2. Institucions, polítiques culturals i condicions de treball

- Governança cultural, institucions i models de gestió.
- Polítiques públiques, intervenció privada, finançament i regulació.
- Cultura, comunicació, drets, accés i territori.
- Treball cultural, precarietat, professionalització i formes alternatives d'organització.

Tema 3. Gènere, cos i representació

- Cultura, gènere i performativitat.
- Representació, alteritat i desigualtats socials.
- Afectes, identitats i mercantilització de la diferència.
- Perspectives feministes, queer i trans en l'anàlisi cultural.

Tema 4. Cultura de plataformes i transformacions tecnològiques

- Digitalització, plataformes i noves formes de consum cultural.
- Capitalisme de plataformes, dades i governança algorítmica.
- Mètriques, visibilitat i precarització del treball cultural.
- Comuns digitals, participació i apropiació privada.

Tema 5. Cultures participatives i pràctiques dissidents

- Cultures de fans, fan fiction i reapropiació narrativa.
- Remix, contraarxius i formes de creativitat col·lectiva.
- Economies afectives i treball no remunerat en entorns digitals.
- Espectacularització mediàtica, comunitat i mercat.

Tema 6. Ecologia, crisi ecosocial i imaginaris futurs

- Cultura, crisi ecosocial, Antropocè i Capitalocè.
- Estètiques de l'esgotament, col·lapse i imaginaris de futur.
- Agències no humanes, relacions multiespècie i interdependència.
- Pràctiques culturals regeneratives, ecosocials i transformadores.
- Reptes per a una cultura crítica capaç de pensar la interdependència, la vulnerabilitat i la responsabilitat col·lectiva.

Tema transversal. Creativitat, treball cultural i subjectivitat neoliberal

- Ideologia de la creativitat i societat del coneixement.
- De la contracultura a les indústries creatives.
- Vocació, passió, entusiasme i autoexplotació.
- Innovació, emprenedoria i governança neoliberal.
- Precarietat, desigualtats d'accés i crítica de la promesa meritocràtica.

Nota: El contingut de l'assignatura serà sensible als aspectes relacionats amb la perspectiva de gènere i amb l'ús del llenguatge inclusiu.

Activitats formatives i Metodologia

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Lectures de seminari	40	1,6	1, 3, 4, 9
Exercicis i pràctiques a classe, anàlisi de casos pràctics, presentació de treballs.	15	0,6	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11
Estudi del temari de l'assignatura	12	0,48	2, 3, 4, 5
Classes magistrals, conferències, visionat de peces audiovisuals, presentació de casos.	30	1,2	1, 2, 3, 9, 11
Lectura i preparació de textos que seran objecte de seminaris	25	1	1, 2, 3, 4, 5, 6, 9
Elaboració i redacció de treballs	15	0,6	1, 3, 4, 5, 6, 8, 9
Tutories de seguiment en grups reduïts i individualitzades	6	0,24	1, 3, 7, 8, 9, 10, 11

Aquesta assignatura és de 6 ECTS, és a dir, implica una dedicació total de l'estudiant de 150 hores, distribuïdes en activitats dirigides, supervisades, autònomes i d'avaluació.

- Activitats dirigides (30% i 45 h): activitats a l'aula amb la presència i orientació del professorat. Inclouen sessions teòriques, seminaris de discussió de lectures obligatòries, debats guiats, treball de casos pràctics relacionats amb el temari del curs i activitats puntuals d'aplicació conceptual. Aquestes activitats tenen com a objectiu introduir els principals marcs crítics de l'assignatura i posar-los en relació amb exemples concrets de les indústries culturals i de l'entreteniment.
- Activitats supervisades (30% i 46 h): activitats fora de l'aula dutes a terme per l'estudiant d'acord amb un pla de treball orientat i tutoritzat pel professorat. Inclouen el seguiment del projecte final, la preparació de la dissertació sobre un tema o text acordat, les tutories individuals o grupals, i altres activitats de seguiment del curs, presencials o en línia. Aquestes activitats permeten acompanyar el procés de definició del cas d'estudi, la formulació de preguntes d'anàlisi, la selecció de fonts i l'articulació dels conceptes treballats a classe.
- Activitats autònomes (35% i 52 h): activitats realitzades de manera autònoma per l'estudiant d'acord amb les exigències de l'assignatura. Inclouen la lectura de textos bàsics i complementaris, l'estudi dels materials de classe, la preparació dels seminaris, la recerca de bibliografia i fonts documentals, l'elaboració de les activitats vinculades al projecte final i totes aquelles tasques que complementen el treball desenvolupat a l'aula.
- Activitats d'avaluació (5% i 7 h): activitats vinculades al seguiment i valoració del procés d'aprenentatge. L'avaluació es planteja de manera contínua i combina la participació activa als seminaris, la dissertació sobre un tema o text acordat i l'elaboració d'un projecte final individual o en grup. Es valorarà especialment la capacitat d'aplicar els conceptes del curs a casos concrets, la qualitat argumentativa, l'ús crític de les lectures, la coherència de l'anàlisi i la incorporació de perspectives sensibles a les desigualtats socials, de gènere, tecnològiques i ecosocials.

El calendari detallat amb el contingut de les diferents sessions s'exposarà el dia de presentació de l'assignatura i estarà disponible al Campus Virtual, on l'alumnat podrà trobar els materials docents, les lectures, les rúbriques, les indicacions de les activitats i tota la informació necessària per al correcte seguiment de l'assignatura.

En cas de canvi de modalitat docent per motius de força major segons les indicacions de les autoritats competents, el professorat informarà l'alumnat dels canvis que es produeixin en la programació de l'assignatura i en les metodologies docents.

Nota: es reservaran 15 minuts d'una classe, dins del calendari establert pel centre/titulació, perquè l'alumnat completi les enquestes d'avaluació de l'actuació del professorat i d'avaluació de l'assignatura.

Avaluació

Activitats d'avaluació continuada

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Participació activa en els seminaris	20%	1	0,04	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11
Treball individual o en equip	50%	3	0,12	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11
Dissertació sobre tema o text acordat	30%	3	0,12	2, 3, 4, 8, 10, 11

Avaluació continua

L'avaluació continua de l'assignatura es distribuirà de la manera següent:

- Treball de curs: 50%
- El treball es podrà fer de manera individual o en equip, amb un màxim de 3 persones.
- El tema i el cas d'estudi hauran de ser proposats per l'alumnat i acordats amb la professora.
- El treball consistirà en l'anàlisi d'un cas vinculat a les indústries culturals i de l'entreteniment.
- L'anàlisi haurà d'incorporar els conceptes, lectures i eixos treballats al llarg de l'assignatura.
- El treball s'haurà d'entregar en les darreres sessions del curs.
- Aquest treball no s'haurà d'exposar oralment a classe.
- Participació activa als seminaris: 20%
- Es valorarà l'assistència i la participació activa en les sessions de seminari.
- Es tindrà en compte la preparació prèvia de les lectures i materials.
- Es valorarà la qualitat de les intervencions, la capacitat de formular preguntes crítiques i la connexió entre lectures, conceptes i casos d'estudi.
- Aquesta activitat queda exclosa del procés de recuperació.
- Dissertació individual sobre una lectura, tema o text del curs: 30%
- L'alumnat haurà de preparar una dissertació individual sobre una lectura, tema o text acordat prèviament amb la professora.
- Aquesta activitat inclourà una exposició oral a classe.
- Es valorarà la comprensió del text o tema escollit, la claredat expositiva, la capacitat d'anàlisi i la relació amb els continguts generals de l'assignatura.
- També es valorarà la capacitat de generar debat i de respondre preguntes vinculades a la lectura o tema presentat.

L'alumnat tindrà dret a la recuperació de l'assignatura si ha estat avaluat del conjunt d'activitats el pes de les quals equivalgui a un mínim de dues terceres parts de la qualificació total de l'assignatura. L'activitat que queda exclosa del procés de recuperació és la participació activa als seminaris.

En cas que l'estudiant realitzi qualsevol irregularitat que pugui conduir a una variació significativa de la qualificació d'un acte d'avaluació, es qualificarà amb 0 aquest acte d'avaluació, amb independència del procés disciplinari que s'hi pugui instruir. En cas que es produeixin diverses irregularitats en els actes d'avaluació d'una mateixa assignatura, la qualificació final d'aquesta assignatura serà 0.

Ús de la intel·ligència artificial i prevenció del plagi

L'ús d'eines d'intel·ligència artificial generativa i LLM (Large Language Models), com ara ChatGPT o eines similars, està permès en aquesta assignatura, sempre que s'indiqui clarament quines parts del treball o activitat han estat realitzades amb el seu suport i se citi l'eina utilitzada de manera adequada.

A l'inici de curs, es proporcionarà a l'estudiantat una rúbrica detallada que especificarà en quines activitats i de quina manera es podrà fer servir la IA, així com les normes de citació i transparència corresponents.

Qualsevol ús de la IA que no s'ajusti a aquestes indicacions, o la manca de citació, es podrà considerar una falta d'integritat acadèmica i, en els casos més greus, plagi.

Avaluació única

L'avaluació única de l'assignatura es distribuirà de la manera següent:

- Treball final escrit: 50%
- El treball serà individual.
- El tema i el cas d'estudi hauran de ser proposats per l'alumnat i acordats prèviament amb la professora.
- El treball consistirà en l'anàlisi d'un cas vinculat a les indústries culturals i de l'entreteniment.
- L'anàlisi haurà d'incorporar els conceptes, lectures i eixos treballats al llarg de l'assignatura.
- El treball s'haurà d'entregar en la data establerta per a l'avaluació única.
- Aquest treball no s'haurà d'exposar oralment a classe.
- Comentari de text: 30%
- L'alumnat haurà d'elaborar un comentari escrit sobre una lectura o text del curs.
- El text podrà ser proposat per la professora o acordat prèviament amb l'estudiant.
- Es valorarà la comprensió del text, la precisió conceptual, la capacitat d'anàlisi i la relació amb els continguts generals de l'assignatura.
- També es valorarà la claredat argumentativa i l'ús adequat de les lectures i materials del curs.
- Prova oral: 20%
- L'alumnat haurà de fer una exposició oral sobre una lectura, tema o text del curs, acordat prèviament amb la professora.
- Es valorarà la comprensió del tema escollit, la claredat expositiva i la capacitat de relacionar-lo amb els eixos principals de l'assignatura.
- També es valorarà la capacitat de respondre preguntes i de justificar l'anàlisi presentada.

En cas de no superar l'avaluació única, l'alumnat tindrà dret a un procés de recuperació, sempre que hagi estat avaluat d'almenys dues terceres parts de les activitats previstes. La recuperació consistirà en una nova activitat escrita o oral que substitueixi l'activitat no superada, d'acord amb les indicacions del professorat i amb la normativa del centre. El treball final escrit no serà recuperable, excepte en casos degudament justificats i a criteri del professorat, atenent a la normativa del centre. La recuperació es farà dins el període oficial establert a la programació docent.

Bibliografia

Bibliografia bàsica

Adorno, T. W., & Horkheimer, M. (2007). *Dialéctica de la Ilustración: Fragmentos filosóficos*. Trotta. (Obra original publicada el 1944)

Bourdieu, P. (1988). *La distinción: Criterio y bases sociales del gusto*. Taurus. (Obra original publicada el 1979)

Fisher, M. (2016). *Realismo capitalista: ¿No hay alternativa?* Caja Negra. (Obra original publicada el 2009)

Hesmondhalgh, D., & Baker, S. (2011). *Creative labour: Media work in three cultural industries*. Routledge.

Marx, K. (2011). *El capital: Crítica de la economía política. Libro I: El proceso de producción del capital*. Siglo XXI. (Obra original publicada el 1867)

McRobbie, A. (2016). *Be creative: Making a living in the new culture industries*. Polity Press.

Srnicek, N. (2018). *Capitalismo de plataformas*. Caja Negra.

Zafra, R. (2017). *El entusiasmo: Precariedad y trabajo creativo en la era digital*. Anagrama.

Zuboff, S. (2020). *La era del capitalismo de la vigilancia: La lucha por un futuro humano frente a las nuevas fronteras del poder*. Paidós.

Bibliografia complementària per blocs temàtics

Cultura, subjectivitat i poder

Benjamin, W. (2007). *L'obra d'art a l'època de la seva reproductibilitat tècnica*. Edicions 62. (Obra original publicada el 1936)

Wark, M. (2014). The long counter-revolution. *Public Seminar*.

Williams, R. (1981). *Cultura: Sociología de la comunicación y del arte*. Paidós.

Institucions, polítiques culturals i treball cultural

Ateca, V., & Villarroya, A. (2023). *Condicions laborals i de vida dels artistes i professionals de la cultura després de la pandèmia*. Observatori Social de la Fundació "la Caixa".

Federici, S. (2018). *El patriarcado del salario: Críticas feministas al marxismo*. Traficantes de Sueños.

Hesmondhalgh, D., & Baker, S. (2011). A model of good and bad work. En *Creative labour: Media work in three cultural industries*. Routledge.

Hesmondhalgh, D., & Baker, S. (2011). The politics of good and bad work. En *Creative labour: Media work in three cultural industries*. Routledge.

Gènere, cos, afectes i representació

Ahmed, S. (2015). *La política cultural de las emociones*. UNAM.

Butler, J. (2007). *El género en disputa: El feminismo y la subversión de la identidad*. Paidós. (Obra original publicada el 1990)

Hall, S. (2010). *Sin garantías: Trayectorias y problemáticas en estudios culturales*. Envión Editores.

Haraway, D. J. (1995). Manifiesto cyborg: Ciencia, tecnología y feminismo socialista a finales del siglo XX. En *Ciencia, cyborgs y mujeres: La reinvención de la naturaleza* (pp. 251-311). Cátedra.

Stryker, S. (2017). *Historia de lo trans: Las raíces de la revolución de hoy*. Continta Me Tienes.

Plataformes, algoritmes i cultura digital

Gillespie, T. (2014). The relevance of algorithms. En T. Gillespie, P. J. Boczkowski, & K. A. Foot (Eds.), *Media technologies: Essays on communication, materiality, and society* (pp. 167-194). MIT Press.

Srnicek, N. (2018). *Capitalismo de plataformas*. Caja Negra.

Zuboff, S. (2020). *La era del capitalismo de la vigilancia: La lucha por un futuro humano frente a las nuevas fronteras del poder*. Paidós.

Cultures participatives, fandom i pràctiques dissidents

Busse, K. (2017). *Framing fan fiction: Literary and social practices in fan fiction communities*. University of

Iowa Press.

Coppa, F. (2006). A brief history of media fandom. En K. Hellekson & K. Busse (Eds.), *Fan fiction and fan communities in the age of the Internet* (pp. 41-59). McFarland.

Galbraith, P. W. (2011). Fujoshi: Fantasy play and transgressive intimacy among "rotten girls" in contemporary Japan. *Signs: Journal of Women in Culture and Society, 37*(1), 211-232.

Turk, T. (2011). Metalepsis in fan vids and fan fiction. En K. Kukkonen & S. Klimek (Eds.), *Metalepsis in popular culture*. De Gruyter.

Ecologia, crisi ecosocial i imaginaris de futur

Ghosh, A. (2016). *The great derangement: Climate change and the unthinkable*. University of Chicago Press.

Haraway, D. J. (2019). *Seguir con el problema: Generar parentesco en el Chthuluceno*. Consonni.

Tsing, A. L. (2021). *La seta del fin del mundo: Sobre la posibilidad de vida en las ruinas capitalistas*. Capitán Swing.

Creativitat, treball cultural i subjectivitat neoliberal

Espluga, E. (2021). *No seas tú mismo: Apuntes sobre una generación fatigada*. Paidós.

McRobbie, A. (2016). *Be creative: Making a living in the new culture industries*. Polity Press.

Zafra, R. (2017). *El entusiasmo: Precariedad y trabajo creativo en la era digital*. Anagrama.

Informes, polítiques culturals i context institucional

AA. DD. (2005). Comunicació internacional i polítiques de comunicació: XXV aniversari de l'Informe MacBride. *Quaderns del CAC, 21*.

AA. DD. (2018). *Repensar las políticas culturales: Creatividad para el desarrollo*. UNESCO.

Ateca, V., & Villarroya, A. (2023). *Condicions laborals i de vida dels artistes i professionals de la cultura després de la pandèmia*. Observatori Social de la Fundació "la Caixa".

Civil i Serra, M., & López, B. (Eds.). (2021). *Informe de la comunicació a Catalunya 2019-2020*. InCom-UAB.

Consell de l'Audiovisual de Catalunya. (2001). *La definició del model de servei públic al sector de l'audiovisual*. CAC.

Consell de l'Audiovisual de Catalunya. (2017). *Llibre blanc de l'audiovisual de Catalunya*. CAC.

Consell de l'Audiovisual de Catalunya. (2021). *Informe sobre l'audiovisual a Catalunya 2020*. CAC.

Consell Nacional de la Cultura i de les Arts. (2018). *Estat de la cultura i de les arts 06_2018: Dimensió social de la cultura*. CoNCA.

Cuny, L. (2020). *Libertad y creatividad: Defender el arte, defender la diversidad*. UNESCO.

Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació. (2010). *Pla d'equipaments culturals de Catalunya 2010-2020*. Generalitat de Catalunya.

Ministerio de Cultura y Deporte. (2023). *Estatuto del artista: Medidas de desarrollo y protección de los profesionales de la cultura*. Gobierno de España.

Programari

S'utilitzarà la plataforma del Campus Virtual, processadors de textos, fulls de càlcul, plataformes socials i de visualització d'audiovisuals.

Grups i idiomes de l'assignatura

La informació proporcionada és provisional fins al 30 de novembre. A partir d'aquesta data, podreu consultar l'idioma de cada grup a través d'aquest enllaç. Per accedir a la informació, caldrà introduir el CODI de l'assignatura

Tipus de docència	Grup	Idioma	Semestre	Torn
(TE) Teoria	7	Català	segon quadrimestre	tarda
(SEM) Seminaris	71	Català	segon quadrimestre	tarda